

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia siten, että siihen lisätään ulkomailta saatavia osinkoja koskeva säännös. Säännöksessä vapautettaisiin verosta suomalaisen yhteisön saamat osingot sellaiseen valtioon tehdystä suorasta sijoituksesta, jonka kanssa Suomella on verosopimus. Samalla kumottaisiin väliaikaisena voi-

massa oleva osittain samansisältöinen säännös.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta ja sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Ulkomailta saadut osingot ovat lähtökohtaisesti Suomessa veronalaista tuloa. Vieraiden valtioiden kanssa tehdyissä verosopimuksissa suomalaisten yhteisöjen toisesta sopimusvaltiosta saamat osingot kuitenkin yleensä vapautetaan Suomen verosta, jos osingonsaaja hallitsee vähintään 10:tä prosenttia osinkoa jakavan yhteisön äänivallasta.

Elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin (360/68), jäljempänä EVL, väliaikaisesti lisättyyn 61 a §:ään (1339/89) sisältyy verosopimuksia täydentävä säännös, jonka mukaan suomalaisten yhteisöjen verosopimusvaltiosta saamat osingot ovat määrätyin edellytyksin Suomessa verovapaita. Myös tässä säännöksessä on verovapauden edellytyksenä 10 prosentin osuus osinkoa jakavan yhteisön äänivallasta. Lisäehtona on, että Suomen ja osinkoa jakavan yhteisön asuinvaltion väliseen verosopimukseen sisältyy määräys, jonka mukaan osingot ovat Suomen verosta vapaat samoin edellytyksin kuin suomalaisen yhteisön toiselle suomalaisel-

le yhteisölle jakamat osingot. Tämän sisällöisiä määräyksiä sisällytettiin verosopimuksiin aikana, jolloin kotimaisten yhteisöjen väliset osingot olivat laajasti verovapaata tuloa. Tästä järjestelystä luovuttiin yhtiöveron hyvitysjärjestelmän tullessa voimaan vuonna 1990. EVL:n 61 a §:n viittauksella toteutetaan sopimusvaltioista saatavien osinkojen verovapaus niissä tilanteissa, joissa sopimukseen sisältyy mainittu lauseke.

EVL:n 61 a § on voimassa verovuoden 1996 loppuun.

2. Nykytilan arviointi ja muutoksen tarve

Verosopimusten ja EVL:n 61 a §:n perusteella niin sanottujen suorien sijoitusten osingot verosopimusvaltioista ovat useimmiten Suomen verosta vapaita. Suoralla sijoituksella tarkoitetaan sellaista omistusosuutta toisessa yhteisössä, joka merkitsee vaikutusvaltaa yhteisön päätöksenteossa. Suorien sijoitusten osinkojen ve-

rovapaus ei kuitenkaan nykyisin ole täysin kattava. Tärkeimmän poikkeuksen muodostavat suomalaisten yhteisöjen Venäjältä saamat osingot, koska Suomen ja Neuvostoliiton välillä tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyssä sopimuksessa (SopS 28/88), jota nykyisin sovelletaan Venäjältä saataviin tuloihin, ei ole EVL:n 61 a §:n edellyttämää viittauslauseketta. Mainitun sopimuksen erityispiirteet liittyvät sopimuksen tekemisen aikana Neuvostoliitossa vallinneisiin yhtiöoikeudellisiin ja taloudellisiin oloihin, jotka ovat sittemmin muuttuneet.

Venäjältä Suomeen maksettavien osinkojen veronalaisuus on haitta muun ohella kolmasista maista Suomen kautta Venäjälle suuntautuvalla investointitoiminnalle. Tämänäyttöisen toiminnan verotuksellisia edellytyksiä pyritään yleisesti parantamaan samaan aikaan annettavalla hallituksen esityksellä yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta. Kyseisen esityksen tavoitteet eivät toteudu Venäjältä saatavien osinkojen osalta, jollei näiden osinkojen verotusta Suomessa erikseen muuteta tässä esityksessä ehdotettavalla tavalla.

Myös muutoin Venäjältä Suomeen maksettavien osinkojen verotusasetaman yhdenmukaistaminen muista sopimusvaltioista saatavien osinkojen verotuksen kanssa on tärkeää Suomen ja Venäjän välisten taloussuhteiden kehityksen kannalta. Venäjältä saatavien osinkojen verovapaus on ollut tarkoituksena toteuttaa verosopimusteitse, mutta uuden sopimuksen valmistumisen ja voimaantulon ajankohta on yhä avoin.

Ehdotettava muutos ei johdu yksinomaan Venäjältä saatavien osinkojen verotukseen liittyvistä muutostarpeista. Ulkomaiselta yhteisöltä saatavien osinkojen verotusta koskee myös eri jäsenvaltioista olevien emo- ja tytäryhtiöiden yhteisestä verotusjärjestelmästä annettu Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi (90/435/ETY). Direktiivi velvoittaa poistamaan osinkoa jakavan ja osinkoa saavan yhteisön niin sanotun ketjuverotuksen, jos osingonsaaja hallitsee vähintään 25:tä prosenttia toisessa jäsenvaltiossa asuvan osingonjakajayhteisön pääomasta. Koska EVL:n 61 a §:n mukainen rajanveto perustuu äänivalta- eikä pääomaosuuteen ja direktiivin mukaan äänivaltaosuuden käyttämisestä on sovittava kahdenvälisesti valtioiden kesken, säännöksen soveltamisala ei täysin vastaa direktiivin vaatimuksia.

3. Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lain 6 §:ään uusi 2 momentti, joka osittain poikkeaisi nykyisestä lain 61 a §:stä. Samalla väliaikainen 61 a § kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan verovapauden edellytyksenä olisi 10 prosentin äänivaltaosuuden kanssa vaihtoehtoisesti 25 prosentin osuus osinkoa jakavan yhtiön pääomasta. Lisäksi poistettaisiin edellytys, jonka mukaan asianomaisessa verosopimuksessa on oltava viittaus suomalaiselta yhteisöltä saadun osingon verovapauteen. Tämän muutoksen käytännön merkitys olisi Venäjältä saatavien osinkojen verotuksen saattaminen samaan asemaan muista verosopimusvaltioista saatavien osinkojen verotuksen kanssa.

Ehdotettava 25 prosentin pääomaosuuden hyväksyminen verovapauden perusteeksi muuttaisi säännöksen vastaamaan edellä mainitun direktiivin vaatimusta. Muutos koskisi kaikista verosopimusvaltioista eikä vain Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioista saatavia osinkoja. Koska 25 prosentin pääomaosuus osoittaa normaalisti, että kyseessä on suoraksi sijoitukseksi luonnehdittava investointi, ei ole tarvetta rajoittaa tämän laajennuksen soveltamisalaa yksinomaan EU:n alueelta saataviin osinkoihin.

Ehdotettava säännös koskisi niistä valtioista saatavia osinkoja, joiden kanssa Suomella on voimassa verosopimus. Edellytyksenä on myös, että tämä sopimus on ollut voimassa jo muutoksen tullessa voimaan. Tehtäessä vastaisuudessa uusia verosopimuksia asianomaisista valtioista saatavien osinkojen verovapaus olisi riippuvainen kunkin sopimuksen määräyksistä.

Ehdotettava verovapaussäännös koskee ulkomaisilta yhteisöiltä saatavia osinkoja. Vaikka tuloverolain (1535/92) 3 §:n 5 kohdan mukaan myös ulkomaisia yhtiöitä pidetään Suomen verotuksessa yhteisinä, ehdotettava säännös ei vapauta Suomen verosta ulkomaisten yhtymien voitonjakoa, koska tällainen voitonjako ei ole osinkoa.

Nykyinen säännös on ollut väliaikainen, koska sen on katsottu käyvän tarpeettomaksi, kun kaikki verosopimukset on saatettu vastaamaan Suomen osinkoverotuksen nykyistä rakennetta. Säännöksen voimassaoloa on jouduttu ja jouduttaisiin ehkä vastaisuudessakin jatkamaan, koska verosopimusten muuttaminen vie runsaasti aikaa. Kun säännöksen on vastaisuudessa määrä turvata myös se, että Suo-

men verotus vastaa EU:n edellä mainitun direktiivin vaatimuksia, säännös on aiheellista muuttaa pysyväksi.

4. Esityksen vaikutukset

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen. Muutos vaikuttaisi käytännössä lähinnä Venäjältä saatavien osinkojen verotukseen. Koska voimassa olevat säännökset eivät kannusta kotiuttamaan tuloja Venäjältä osinkoina, tällaisia tuloja virtaa Suomeen nykyisten säännösten ollessa voimassa vain vähän. Esityksen vaikutukset verotulojen määrään ovat siten pienet.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annettuun lakiin (360/68) 29 päivänä joulukuuta 1989 annetulla lailla (1339/89) väliaikaisesti lisätty 61 a § sekä

lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä helmikuuta 1987, 14 päivänä heinäkuuta 1989, 21 päivänä joulukuuta 1990 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (130/87, 661/89, 1164/90 ja 1539/92), siitä mainitulla 21 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

6 §

Yhteisön ulkomaiselta yhteisöltä saama osinko ei ole veronalaista tuloa, jos osingon maksavan yhteisön asuinvaltion ja Suomen välillä on voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus, joka on ollut voimassa myös 1 päivänä tammikuuta 1995 ja jos

1) osingonsaajan omistamat osakkeet tai osuudet tuottavat vähintään 10 prosentin osuuden osinkoa jakavan yhteisön äänimäärästä; tai

2) osingonsaaja omistaa välittömästi vähintään 25 prosenttia osinkoa jakavan yhteisön pääomasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1995.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 6 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Valtiovarainministeri Iiro Viinanen

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annettuun lakiin (360/68) 29 päivänä joulukuuta 1989 annetulla lailla (1339/89) väliaikaisesti lisätty 61 a § sekä

lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä helmikuuta 1987, 14 päivänä heinäkuuta 1989, 21 päivänä joulukuuta 1990 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (130/87, 661/89, 1164/90 ja 1539/92), siitä mainitulla 21 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Yhteisön ulkomaiselta yhteisöltä saama osinko ei ole veronalaista tuloa, jos osingon maksavan yhteisön asuinvaltion ja Suomen välillä on voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus, joka on ollut voimassa myös 1 päivänä tammikuuta 1995 ja jos

1) osingonsaajan omistamat osakkeet tai osuudet tuottavat vähintään 10 prosentin osuuden osinkoa jakavan yhteisön äänimäärästä; tai
2) osingonsaaja omistaa välittömästi vähintään 25 prosenttia osinkoa jakavan yhteisön pääomasta.

61 a §

Yhteisön muulta kuin kotimaiselta yhteisöltä saama osinkotulo ei ole veronalaista tuloa, jos osingon maksavan yhteisön asuinvaltion ja Suomen valtion välillä voimassa olevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen määräyksen mukaan toisesta sopimusvaltiossa maksetut osingot ovat Suomen verosta vapaat samoin edellytyksin kuin suomalaisen yhteisön toiselle suomalaiselle yhteisölle maksamat osingot. Edellytyksenä on lisäksi, että osingonsaajan omistamat osakkeet tuottavat vähintään 10 prosentin äänimäärän osinkoa jakavan yhteisön yhteenlasketusta äänimäärästä.

61 a §

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1995.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa.